NORA

Kernwaarden, Doelen, Architectuurprincipes, Implicaties

Handreiking RFC Bindende architectuurafspraken 2022

28 oktober 2022

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Inhoudsopgave

Wijzigingen in de NORA

- Inleiding en achtergrond
- Beleidskaders en Kwaliteitsdoelen
- Architectuurprincipes en Implicaties
- Impact op de (referentie)architecturen van de familieleden

Wat is NORA

- Een referentie architectuur om **overheidsdienstverlening** en **ketensamenwerking** te verbeteren.
- Richt zich op de **publieke sector** als geheel en geldt dus voor alle sectoren en bestuurslagen.
- Voorgeschreven als norm bij (her-)ontwerp van digitale diensten sinds juni 2008.
- BZK DS is **eigenaar,** ICTU is **beheerder**.

- Vele **NORA communities** die in thema's zijn georganiseerd, zie Thema's - NORA Online
- **NORA Gebruikersraad** is inhoudelijk opdrachtgever bij de instandhouding en doorontwikkeling.
- **NORA familieleden** zijn architecturen die aansluiten bij de NORA.
  Voorbeelden zijn GEMMA en KARWEI).

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

NORA historie

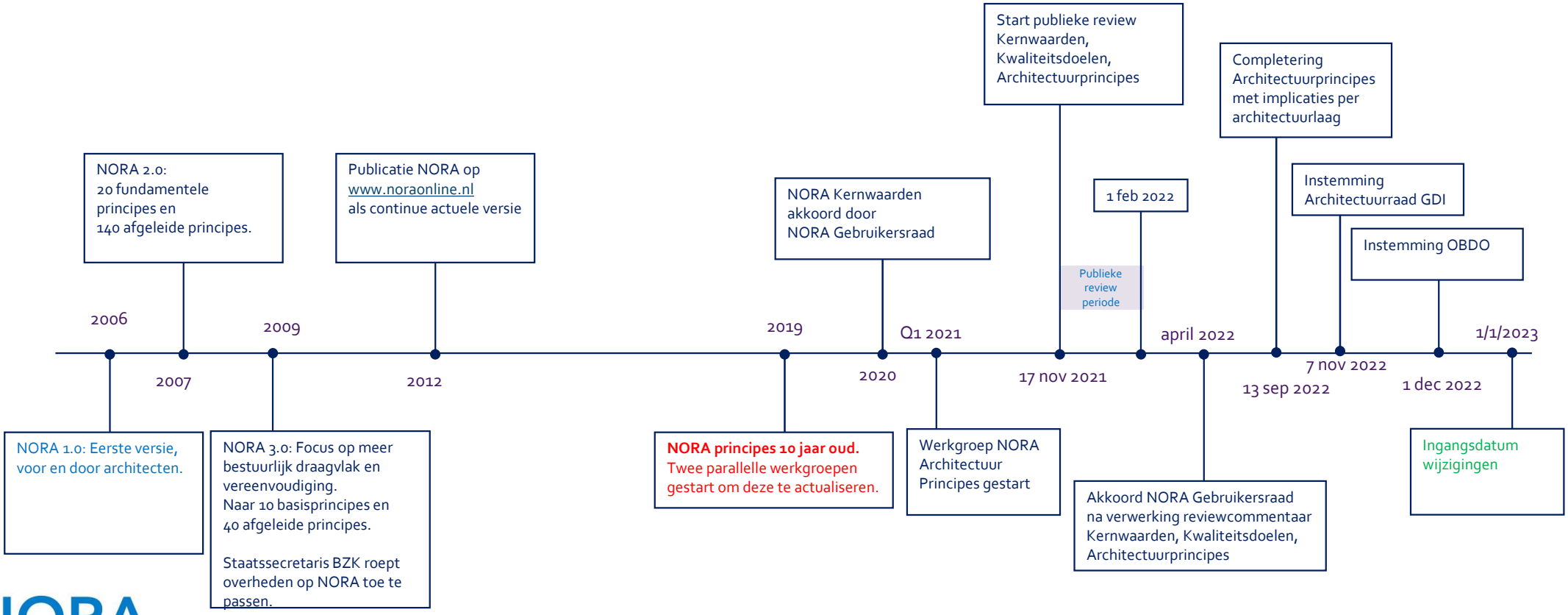

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Achtergrond van de wijziging 1/2

Onderzoek naar de toepassing van NORA eind 2018 geeft een brede behoefte aan bij de NORA gebruikers:

- Verhoog de **actualiteit en compleetheid** van de architectuur principes (BPs en APs)
  - Denk aan duurzaamheid, privacy, flexibiliteit, beheer, wetgeving.
- Zorg voor betere **toepasbaarheid** van de APs
  - Maak de Afgeleide Principes expliciet voor verschillende doelgroepen.
  - Maak ze zo concreet mogelijk.

Achtergrond van de wijziging 2/2

Maak de relatie tussen Beleid en Architectuur expliciet

- Beleidsmakers en architecten dichter bij elkaar brengen om gezamenlijk de impact van nieuw beleid te bepalen.

Invoeren van maatschappelijke kwaliteitsdoelen

(met 5 Kernwaarden van Dienstverlening)

- Beleid-agnostische begrippen als kapstok voor architectuurprincipes.

Kwaliteitsdoelen (#20)

Beleidskaders zijn richtinggevend

20 kwaliteitsdoelen uit 28 beleidsstukken

Kernwaarden

- KD01 Transparant
- KD02 Betrouwbaar
- KD03 Ontvankelijk
- KD04 Verantwoord
- KD05 Privacy
- KD06 Beschikbaar
- KD07 Integer
- KD08 Vertrouwelijk
- KD09 Wendbaar
- KD10 Innovatief
- KD11 Duurzaam
- KD12 Proactief
- KD13 Gebundeld
- KD14 Toegankelijk
- KD15 Begrijpelijk
- KD16 Overzichtelijk
- KD17 Vindbaar
- KD18 Uniform
- KD19 Noodzakelijk
- KD20 Kostenefficient

- 28 beleidskaders zijn geanalyseerd
- BPs zijn nu Kwaliteitsdoelen!

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Architectuurprincipes (#17)

NAP	KD01	KD02	KD03	KD04	KD05	KD06	KD07	KD08	KD09	KD10	KD11	KD12	KD13	KD14	KD15	KD16	KD17	KD18	KD19	KD20	
	Transparant	Betrouwbaar	Ontvankelijk	Verantwoord	Privacy	Beschikbaar	Integer	Vertrouwelijk	Wendbaar	Innovatief	Duurzaam	Proactief	Gebundeld	Toegankelijk	Begrijpelijk	Overzichtelijk	Vindbaar	Uniform	Noodzakelijk	Kostenefficient	Totaal
NAP01 Verplaats je in de gebruiker	1		1	1										1	1	1		1			7
NAP02 Geef inzicht in de afhandeling van de dienst	1			1	1										1	1					5
NAP03 Lever een kanaal-onafhankelijk resultaat		1	1											1				1			4
NAP04 Bundel diensten													1	1		1					3
NAP05 Bied de dienst proactief aan			1									1									2
NAP06 Hergebruik voor kopen, voor maken										1	1							1		1	4
NAP07 Bouw diensten modulair op									1	1	1								1		4
NAP08 Standaardiseer waar mogelijk									1									1		1	3
NAP09 Beschrijf de dienst nauwkeurig	1			1											1		1				4
NAP10 Neem gegevens als fundament		1				1	1						1	1	1	1	1	1		1	10
NAP11 Pas doelbinding toe		1		1	1			1													4
NAP12 Informeer bij de bron									1									1	1		3
NAP13 Beheers risico's voortdurend						1	1	1												1	4
NAP14 Verifieer altijd				1		1	1	1													4
NAP15 Maak diensten schaalbaar		1				1			1	1										1	5
NAP16 Voorkom onnodige complexiteit									1	1					1					1	4
NAP17 Stuur cyclisch op kwaliteit		1	1	1					1									1		1	6
Totaal	3	5	4	6	2	4	3	3	6	4	2	1	2	4	5	4	2	7	2	7	76

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Implicaties

- AP implicaties zijn verdeeld over de vijf NORA lagen.

- Updates vanaf Q1 2023, bijv. op basis van NORA thema's.
  - Via wijzigingsproces NORA

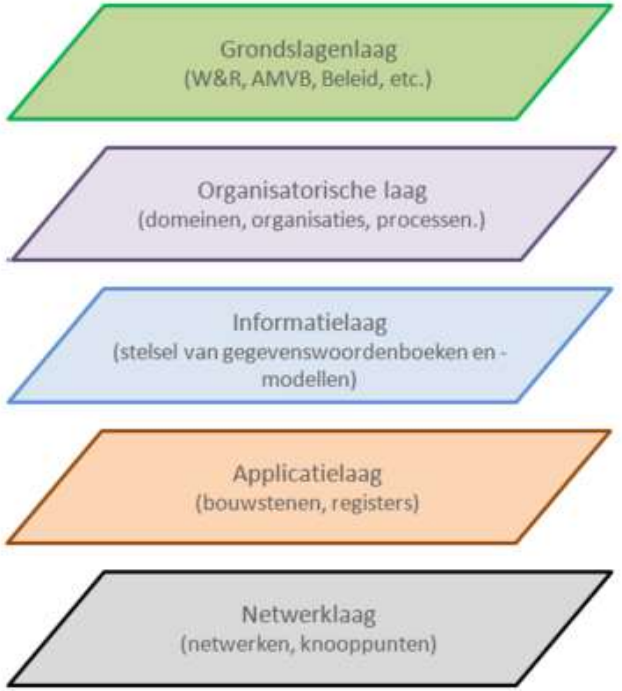

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Wat brengt dit ons?

Een samenhangend ontwerp voor de publieke sector

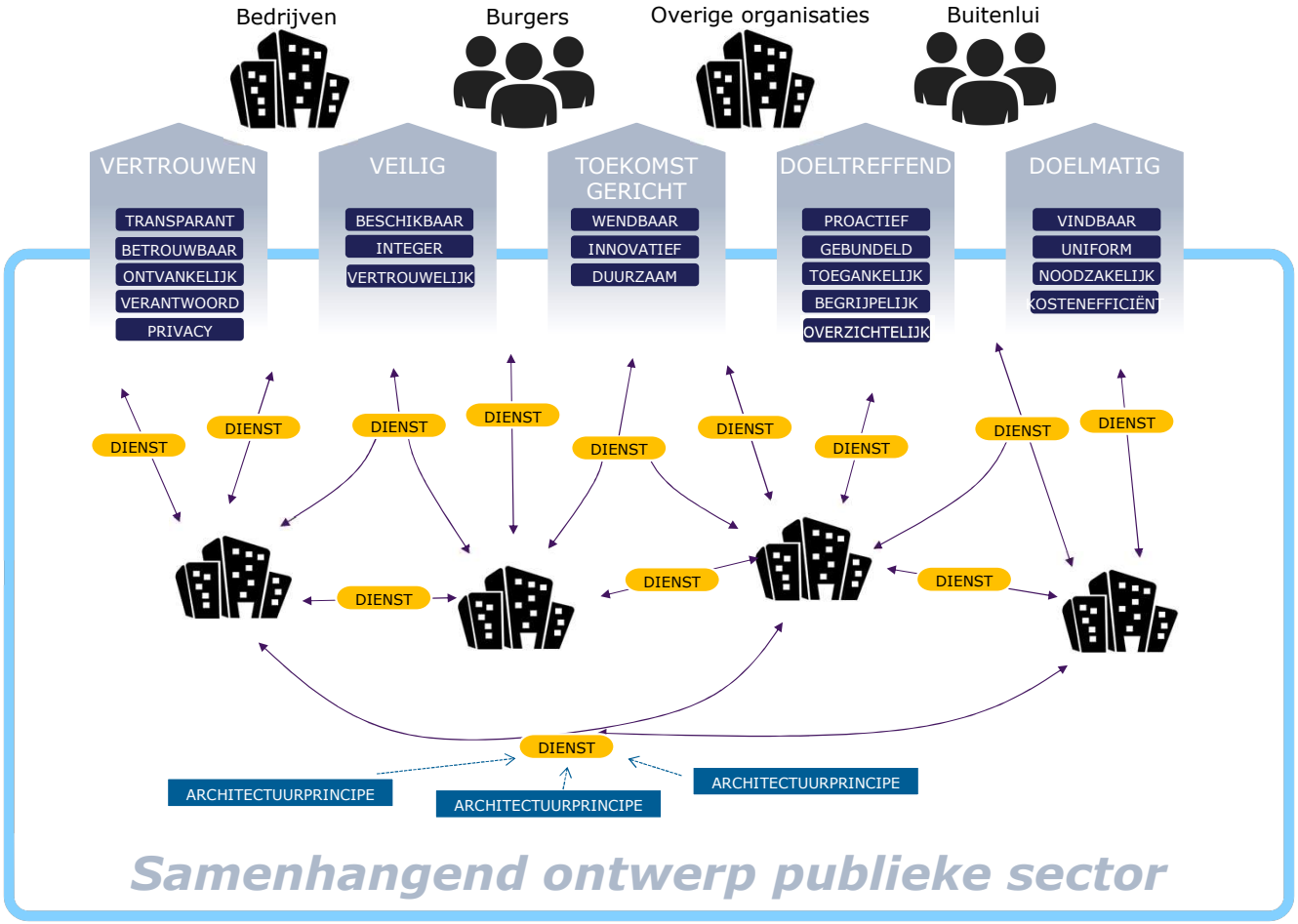

Doel van NORA is de (digitale) **dienstverlening aan burgers en bedrijven** verbeteren.

NORA **kernwaarden** zijn fundamentele overtuigingen, gebaseerd op maatschappelijke waarden.

NORA **kwaliteitsdoelen** beschrijven de gewenste kwaliteit van overheidsdienstverlening – gebaseerd op beleidsstukken.

Nieuwe opzet

NORA **architectuurprincipes** zijn normatieve uitspraken die richting geven aan het in samenhang ontwerpen en realiseren van overheidsdiensten.

De bijbehorende **implicaties** maken de principes concreet. Ze zijn verbonden met het NORA 5-laags model.

PDCA t.a.v. kwaliteitsdoelen, principes en implicaties

Hoe kan het nieuwe stelsel van Kwaliteitsdoelen, Architectuurprincipes en Implicaties up to date gehouden kan worden?

Onder de vuurtoren is het donker, maar niet bij NORA: kwaliteitsdoelen (KD) en architectuurprincipes (NAP) voor goede overheidsdienstverlening, zoals Wendbaar (Doel) (KD09) , Innovatief (Doel) (KD10) en Stuur cyclisch op kwaliteit (NAP17).

Er is een sterke behoefte om dit geheel actueel te houden.

- implicaties moeten snel en makkelijk te wijzigen zijn, deze zijn namelijk vluchtiger dan de bovenliggende NAP's en KD's.
- Opzetten van een NORA expert groep die input vanuit achterban aanpassingen verwerkt conform NORA wijzigingsproces.

Wie wil hieraan meedoen?

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Impact NORA RFC

RFC Bindende architectuurafspraken 2022 zal per 1 januari 2023 ingaan.

- Deze wijziging heeft gevolgen voor álle NORA familieleden !
  - Van belang dat elk familielid inzicht heeft welke gevolgen die wijziging zal hebben
  - Relevante onderdelen van de eigen (referentie)architectuur aanpassen

- Voer daarom impactanalyse uit bij je (referentie-)architectuur. Ga na in hoeverre je aansluit op:
  - Kwaliteitsdoelen: zijn jouw BPs nog compleet (in lijn met de KDs)?
  - Architectuurprincipes: zijn jouw APs nog actueel (in lijn met de NAPs)?
  - Implicaties: maak de NORA implicaties specifiek voor jouw (referentie-)architectuur.
  - Metamodel: is jouw metamodel (kennismodel) nog in lijn met die van NORA?

Impact NORA RFC

De **kwaliteitsdoelen** vormen de basis voor alle overheidsbrede architectuurafspraken.

- Basisprincipes zijn geactualiseerd en gecompleteerd, op basis van wetten en de nieuwste beleidsstukken.
  - Omgevormd tot **20 Kwaliteitsdoelen** die vorm geven aan de Kernwaarden.
  - Zijn niet meer beschreven als stelling, rationale en implicaties.
- Afgeleide Principes zijn geactualiseerd en gecompleteerd, op basis van good practices uit diversiteit aan bronnen.
  - Hernoemd tot **17 Architectuurprincipes** en geven richting bij ontwerpkeuzes en realisatie.
  - Bronnen o.a.: EIF, GDI-Architectuur, NORA dochters, USM, wetenschappelijk artikelen.
- Naast de Kernwaarden zijn ook implicaties geïntroduceerd, verbijzonderd naar de NORA architecuurlagen.
  - De **89 Implicaties** helpen bij de architecturale inrichting van de dienst
  - Bronnen o.a.: DNB, Belastingdienst, DUTO, NORA werkgroep "Gegevens Management"

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Impact NORA RFC

Zie de bijlagen voor **mapping**

- Van NORA Basisprincipes naar nieuwe NORA Kwaliteitsdoelen
- Van NORA Afgeleide principes naar nieuwe NORA Architectuurprincipes

Zie ook links naar noraonline:

- Mapping van oude Basisprincipes naar Kwaliteitsdoelen
- Mapping van oude Afgeleide principes naar Architectuurprincipes
- Grafisch overzicht relaties Architectuurprincipes en Kwaliteitsdoelen
- Grafisch overzicht relaties Kernwaarden en Kwaliteitsdoelen met Beleidskaders

Samenvatting

- De ***Kernwaarden*** van dienstverlening sluiten direct aan op maatschappelijke waarden en zijn niet politiek vluchtig.
- De Basis Principes van de NORA zijn geïntegreerd in de ***Kwaliteitsdoelen***. Actuele beleidsstukken zijn via deze Kwaliteitsdoelen verbonden met de NORA architecuur principes.
- De Afgeleide Principes van de NORA zijn hernoemd naar NORA ***Architectuur Principes*** (NAP's).
- De *implicaties* van de NAP's zijn verbonden met de lagen van het NORA Vijflaagsmodel.
- Voer een impact analyse uit bij de (referentie-)architectuur van jouw organisatie.

Q&A

Vragen of opmerkingen?
Stuur een bericht naar nora@ictu.nl

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Bijlagen

MAPPING NORA Afgeleide principes naar nieuwe NORA Architectuurprincipes

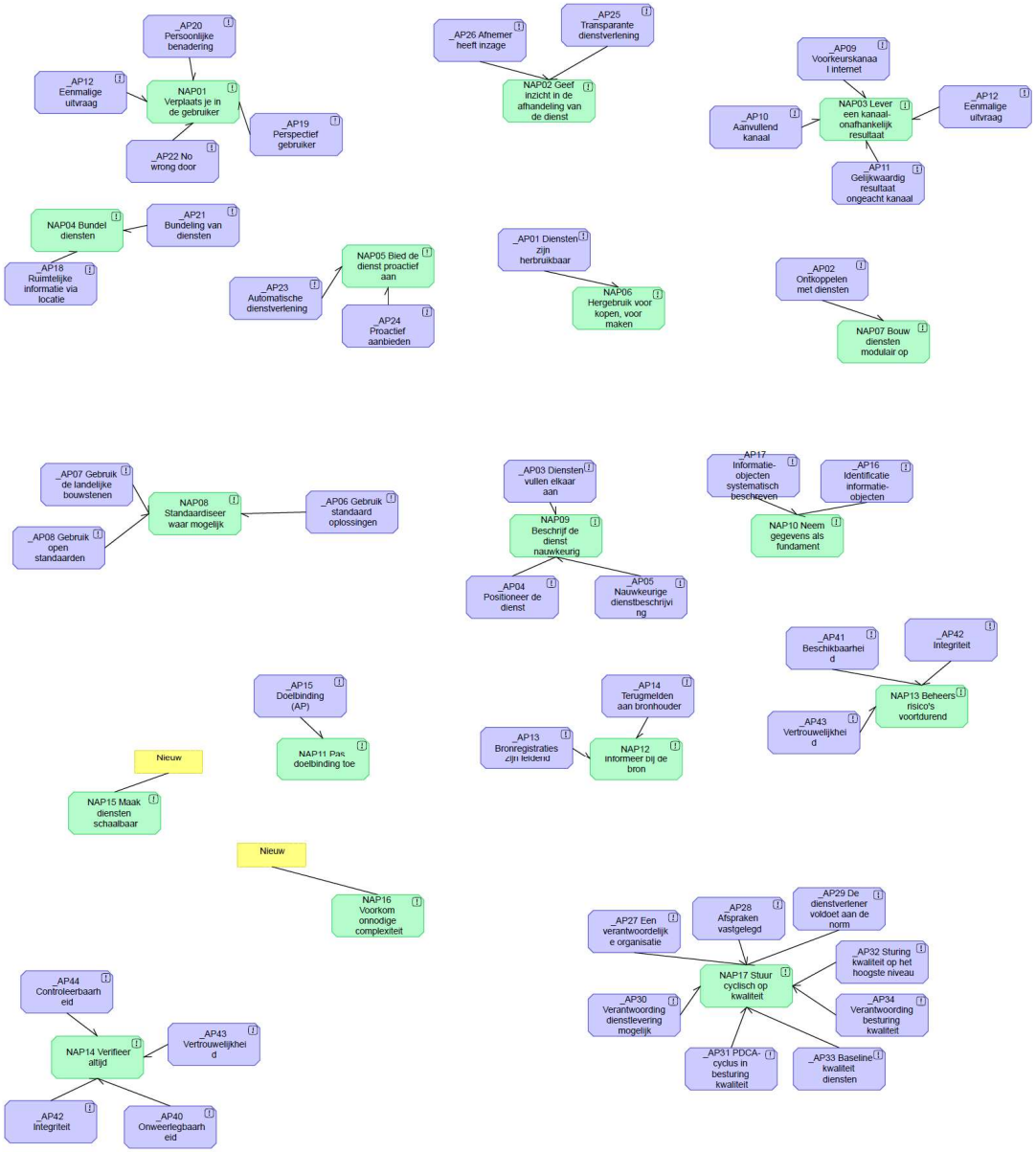

MAPPING NORA Basisprincipes naar nieuwe NORA Kwaliteitsdoelen

Kernwaarden

Voorbeeld

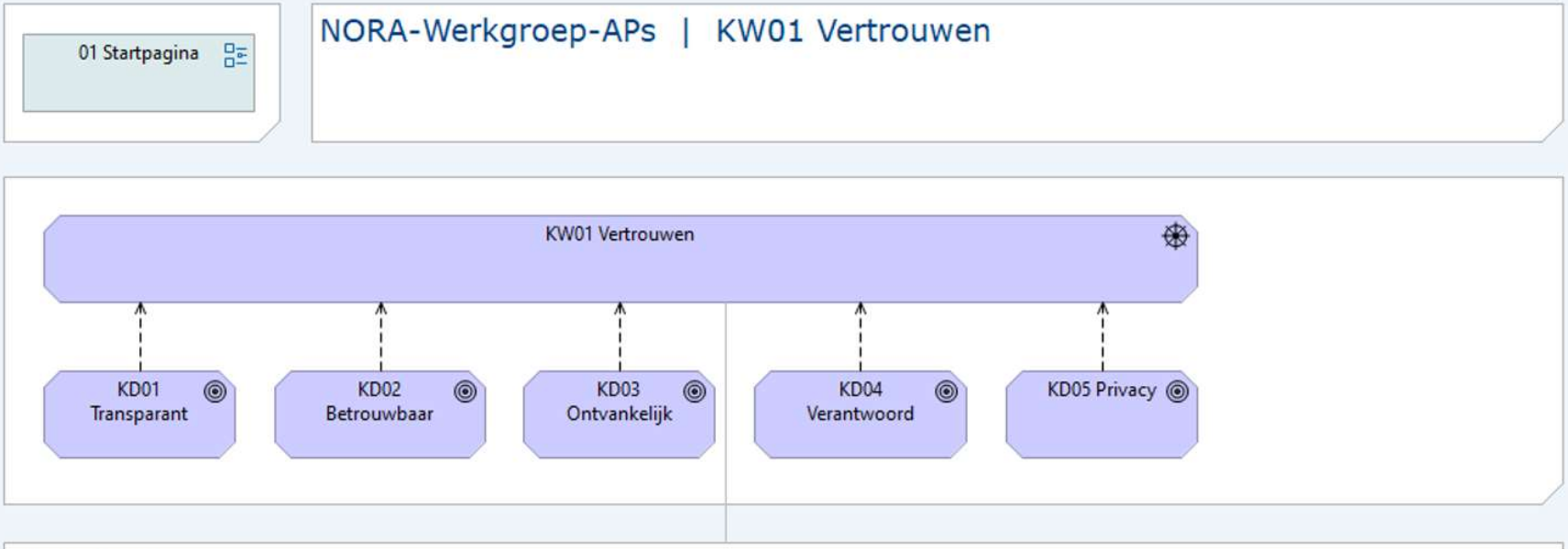

KW01 Vertrouwen

BESCHRIJVING
De dienstverlening van de overheid maakt het vertrouwen waar die burgers en bedrijven daar in stellen.

TOELICHTING
De dienstverlening van de overheid is rechtvaardig, transparant, objectief en onbevooroordeeld: gelijke gevallen worden gelijk behandeld, waar mogelijk rekening houdend met individuele omstandigheden. In haar dienstverlening handelt de overheid verantwoord. Zij stelt de belangen van burgers en bedrijven én van de democratische rechtsstaat centraal. Ze staat open voor vragen, klachten en ideeën. De overheid beschermt de privacy van burgers en bedrijven en gaat vertrouwelijk om met informatie die ze voor haar dienstverlening ontvangt, verzamelt en gebruikt.

Kwaliteitsdoelen

Voorbeeld

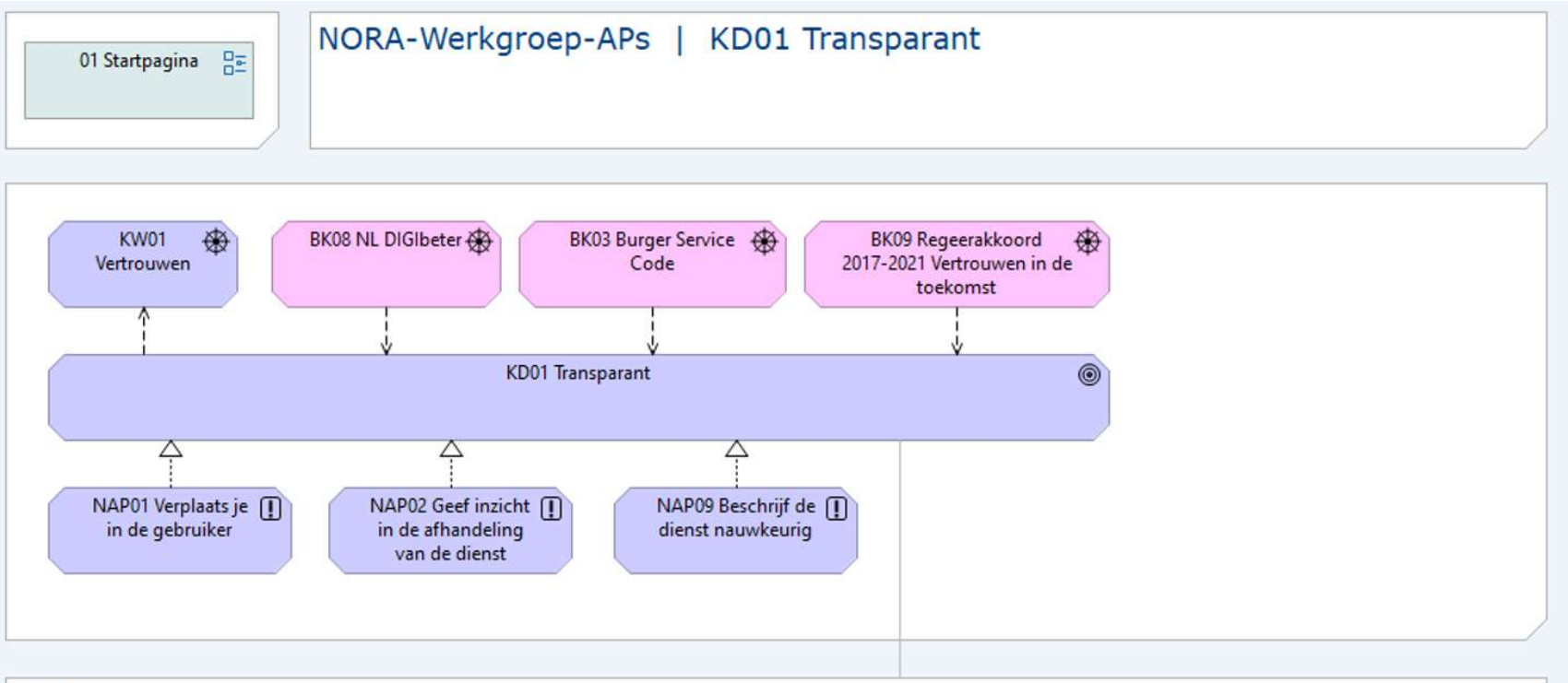

KD01 Transparant

Burgers en bedrijven kunnen gemakkelijk te weten komen hoe de overheid werkt en krijgen inzicht waarom ze voor bepaalde dienstverlening wel of niet in aanmerking komen. De overheid houdt hen op de hoogte van het verloop van procedures waarbij ze betrokken zijn. De overheid zorgt ervoor dat haar werkwijze transparant is, kan zich hierover verantwoorden en stelt de informatie die hiervoor nodig is actief beschikbaar.
Burgers en bedrijven kunnen de prestaties van overheden vergelijken, controleren en beoordelen. De overheid stelt de informatie die daarvoor nodig is actief beschikbaar. Dit is belangrijk voor het vertrouwen van burgers en bedrijven in de overheid.

Architectuurprincipes
Voorbeeld

01 Startpagina

NORA-Werkgroep-APs | NAP01 Verplaats je in de gebruiker

NAP01 Verplaats je in de gebruiker

STELLING
Ontwerp, realiseer en verbeter de dienst vanuit het perspectief van de afnemer.

RATIONALE
Om een kwalitatief goede dienst met ondersteunende systemen te leveren is het nodig om niet alleen het perspectief van de overheidsdienstverlener, maar óók het perspectief, de beweegredenen, verwachtingen en context van de afnemer mee te nemen.

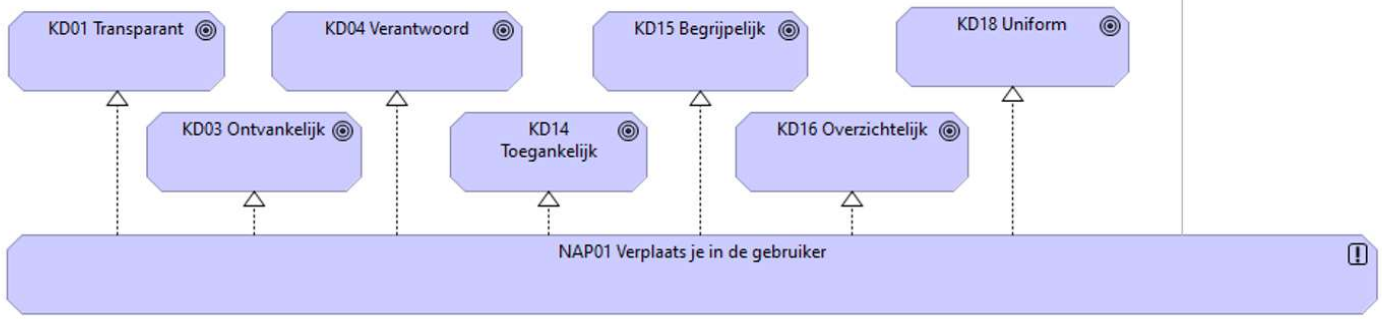

NORA
Nederlandse Overheid
Referentie Architectuur

Type	IM_ID	IM	NAP01 Verplaats je in de gebruiker	NAP02 Geef inzicht in de afhandeling van de dienst	NAP03 Lever een kanaal-onafhankelijk resultaat	NAP04 Bundel diensten	NAP05 Bied de dienst proactief aan	NAP06 Hergebruik voor kopen, voor maken	NAP07 Bouw diensten modulair op	NAP08 Standaardiseer waar mogelijk	NAP09 Beschrijf de dienst nauwkeurig	NAP10 Neem gegevens als fundament	NAP11 Pas doelbinding toe	NAP12 Informeer bij de bron	NAP13 Beheers risico's voortdurend	NAP14 Verifieer altijd	NAP15 Maak diensten schaalbaar	NAP16 Voorkom onnodige complexiteit	NAP17 Stuur cyclisch op kwaliteit	Laag 1 - Grondslagen en visie	Laag 2 - Organisatorisch	Laag 3 - Informatie	Laag 4 - Applicatie	Laag 5 - Infrastructuur
Requirement	IMP001	Beschrijf informatieobjecten in een model									1	1										1		
Requirement	IMP002	Voorkom verlies van informatie										1										1		
Requirement	IMP003	Maak zoveel mogelijk data beschikbaar als open data						1			1	1								1		1		
Requirement	IMP004	Minimaliseer het gebruik van gegevens											1							1		1		
Requirement	IMP005	Bied één contactpunt (Single point of contact)	1			1												1		1	1			
Requirement	IMP006	Ken je afnemers en stem diensten hierop af	1																	1				
Requirement	IMP007	Verwijs naar de bron												1								1		
Requirement	IMP008	Maak besluiten traceerbaar en controleerbaar		1																1	1			
Requirement	IMP009	Geef de afnemer inzage in rechten en voorwaarden en plichten		1							1									1	1			
Requirement	IMP010	Bied multi- en omni-channel dienstverlening			1																1	1	1	1
Requirement	IMP011	Sluit aan op het voorkeurskanaal van de gebruiker	1																	1				
Requirement	IMP012	Maak de dienst toegankelijk voor alle gebruikers	1																	1				
Requirement	IMP013	Maak de dienst toegankelijk voor anderstaligen	1																	1				
Requirement	IMP014	Elimineer overbodige processtappen (voor de afnemer)																1			1			
Requirement	IMP015	Maak beveiligingsmaatregelen zo gebruiksvriendelijk mogelijk	1												1								1	
Requirement	IMP016	Pas ontwerprichtlijnen toe bij websites en portalen en apps	1																				1	1
Requirement	IMP017	Zorg dat overheidsinformatie eenvoudig te raadplegen is	1																				1	
Requirement	IMP018	Maak één organisatie verantwoordelijk voor de dienst		1							1										1			
Requirement	IMP019	Maak stelselafspraken over identificatie en authenticatie			1											1					1			
Requirement	IMP020	Defineer de toegangsregels kanaalonafhankelijk			1																	1		
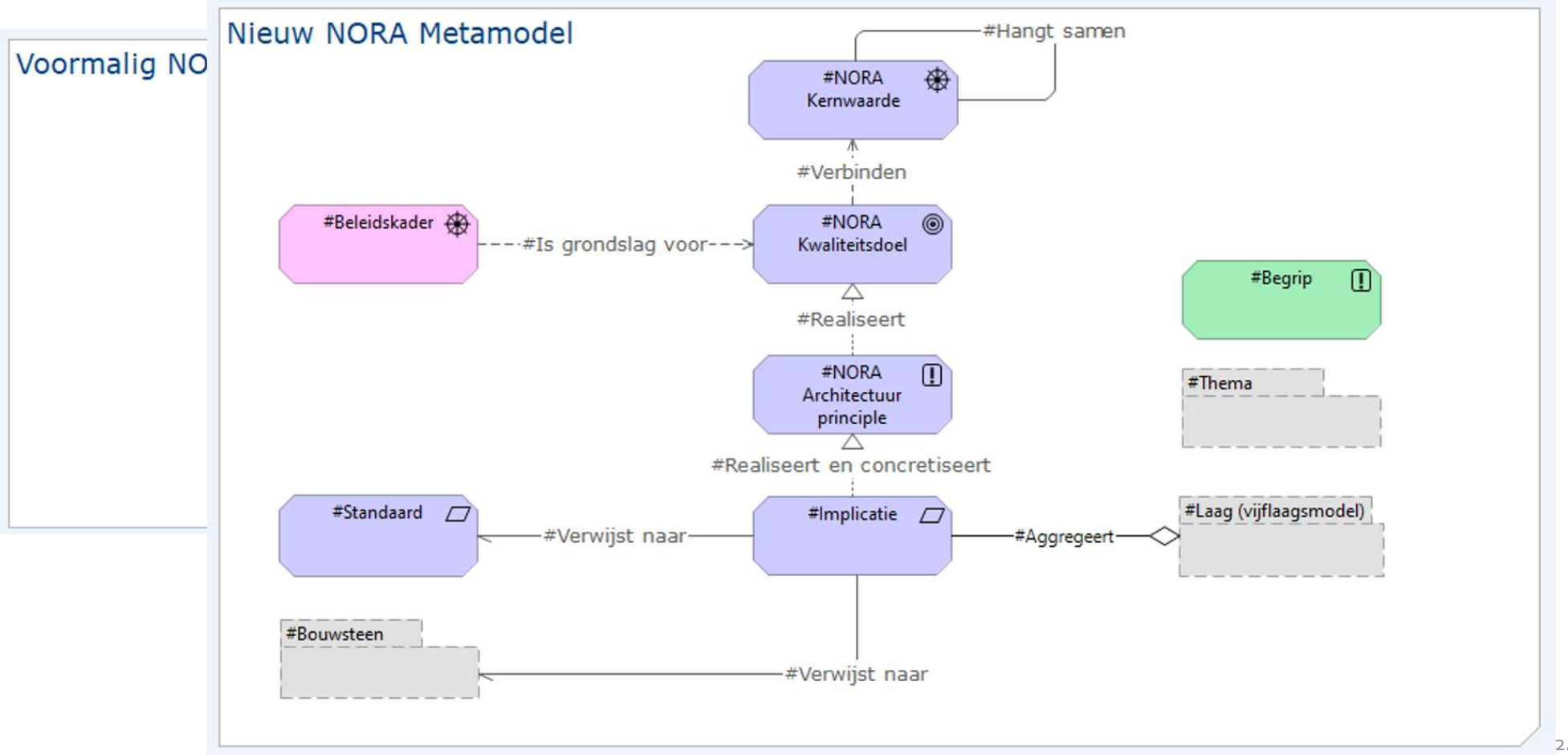
Metamodel NORA
(ook bekend als Kennismodel)